

Zbytočne „zachraňovaní“ hypertonici: až 60 000 urgentných výjazdov sanitiek ročne

Medzi praktickými lekármi a lekármi urgentnej medicíny je viac styčných bodov, akoby si ktokoľvek vedel predstaviť. Jedným z nich sú pacienti s hypertenziou. Praktický lekár pre dospelých robí základnú diagnostiku, organizuje dispenzárnu starostlivosť, predpisuje lieky, kontroluje dodržiavanie životosprávy a režimových opatrení. Lekár záchrannej zdravotnej služby v obydli pacienta s hypertenziou vidí to, čo je poznaniu praktika skryté. Pacienta sediaceho v kresle pred televízorom namiesto pravidelného pohybu, s bránicou vytlačenou vysoko do hrudníka abdominálnou obezitou, popolníkom plným cigariet, solenými orieškami a slanými čipsami na stolíku ako „dôkazom obmedzovania soli v potrave“, s liekmi v krabici od topánok, kde sú spoločne medikamenty obidvoch manželov. Na otázku o užívaných liekoch ich pacient začne vyberať a ukladať vedľa seba, pričom manželka/manžel začne krabičky prekladať so slovami: „Tieto nie sú tvoje, to užívam ja.“ Z tohto vidieť compliance k liečbe. Na pitný režim sa ani nemusím pýtať, keď vidím malý poloprázdny pohár so sladeným nealkoholickým nápojom zakaleným oxidáciou z predchádzajúceho dňa. Pri anamnéze o dodržiavaní životosprávy začne pacient rozprávať o obmedzovaní masného, nepiť čiernej kávy a minerálnych vôd. Ani náhodou sa nezmiene o pravidelnom pohybe, dostatku zeleniny a ovocia a už vôbec nie o solení. Za odporúčaný pohyb považuje vysávanie 2-izbového bytu raz za 2 týždne alebo prinesenie nákupnej tašky z obchodu vzdialeného 100 m. Na ďalšie otázky sa dozvieme, že už 10 rokov sa lieči na vysoký tlak, ale ešte mu nikdy nikto nepovedal, čo má robiť pacient pri liečbe hypertenzie okrem užívania liekov. V ten moment tuším, že si zo svojho zmluvného lekára spravil posmech druhýkrát. Prvýkrát vtedy, keď v ambulancii u lekára bez možnosti kontroly tvrdí, ako úprimne a dokonale dodržiava diétu, pitný režim a životosprávu. Lekár sa môže diviť, akú ťažkú formu hypertenzie dotýčny má, keď inak účinné lieky teraz nezaberajú.

Zo štatistiky záchraných služieb a z mojich výskumov vyplýva, že výjazdov k hypertenzii je takmer 20 % z celkového počtu z takmer 500 000 výjazdov záchrannej zdravotnej služby na Slovensku za rok. Hodnoty tlaku krvi namerané po príchode k pacientovi volajúcejmu kvôli „vysokému tlaku“ sú priemerné 187/99 mm Hg. Hodnoty TK u pacientov, ktorí boli vezení do nemocnice na ďalšiu liečbu pre komplikácie hypertenzie (srdcový infarkt, cievná príhoda, respiračná insuficiencia) – a takých je necelá tretina – boli pri príchode na adresu 181/100 a ponechaní doma po liečbe mali úvodné hodnoty 187/101 mm Hg. Žiadny štatisticky významný rozdiel. Len holý fakt, že približne k 60 000 pacientom ročne ide záchranná služba zbytočne. To je ročná kapacita výjazdov pre približne 25 – 30 posádok Rýchlej lekárskej pomoci. Ako tomu zabrániť? Internisti a kardiológovia by mali explicitne do dokumentácie uviesť, ktorý z liekov má pacient užiť navyše k pravidelnej medikácii, ak si večer po rozčúlení nameria zvýšené hodnoty tlaku a jeho subjektívne ťažkosti sú najčastejšie pocity tepla v niektorej oblasti hrudníka, nešpecifikované sťažené dýchanie alebo pocity návalu do hlavy. Prípadne na otázku „Aké máte ťažkosti?“ odpovedia, že „Mám 150 na 90 a ráno som mal len 149 na 89.“ Praktický lekár by mohol pacientovi vypočítať optimálnu hmotnosť a odporučiť konkrétne vzdialenosti, ktoré treba niekoľkokrát v týždni prejsť zrýchlenou chôdzou. Mal by mu predpísať sedatíva a poučiť ho, aby nevolal záchrannú službu skôr ako o hodinu po užití doplnkových antihypertenzív a sedatív, a potom iba v prípade, ak tlak krvi neklesne a ťažkosti sa nezmiernia. Lekár záchrannej zdravotnej služby by mal pri prvej návšteve vysvetliť, ktoré subjektívne príznaky sú dôvodom na aktiváciu tiesňovej linky a že „šteklenie v hlave“ alebo „zvieranie prsnej bradavky“ tým dôvodom nie je.

S hypertenziou je to ako s chrbticou. Je to kosť a patrila by ortopédovi, ale liečia ju neurológovia. Hypertenzia je kardiovaskulárne ochorenie, ale väčšinu pacientov by mali liečiť psychiatri. Z pohľadu lekára v prednemocničnej starostlivosti je manažment hypertenzie absolútne neefektívny. Mám predstavu, že spoločným úsilím by sme mohli vyhradiť posádky záchrannej služby pre skutočne indikované stavy.

doc. MUDr. Viliam Dobiáš, PhD.

prezident Slovenskej spoločnosti urgentnej medicíny a medicíny katastrof
člen redakčnej rady odborného časopisu VIA PRACTICA
viliam.dobias@dobiasovci.sk

Via Practica

Ročník 10, 2013, číslo 2, vychádza 6-krát ročne

Dátum vydania: jún 2013

Vychádza v spolupráci s:

- Slovenská spoločnosť všeobecného praktického lekárstva SLS
- Slovenská asociácia aterosklerózy

Predseda redakčnej rady:

MUDr. Ľuboš Drgoňa, CSc.

Redakčná rada:

doc. MUDr. Viliam Dobiáš, CSc.
MUDr. Ľubomíra Fábryová, PhD.
doc. MUDr. Štefan Farský, CSc., FESC
prof. MUDr. Ján Gajdošík, PhD.
prof. MUDr. Vasil Hricák, PhD., FESC
doc. MUDr. Martin Hrubíško, PhD.
MUDr. Eva Jurgová, PhD.
doc. JUDr. MUDr. Peter Kováč, PhD.
doc. MUDr. Ladislav Kužela, CSc.
doc. MUDr. Eva Máderová, CSc.
MUDr. Peter Marko, MPH
prof. MUDr. Peter Mitro, PhD.
MUDr. Imrich Mucska
prof. MUDr. Juraj Payer, CSc.
MUDr. Darina Sedláková, MPH
doc. MUDr. Peter Špalek, CSc.
MUDr. Boris Šteňo, PhD.
MUDr. Iveta Vaverková, MPH

Kontrola autodiagnostických testov:

MUDr. Jozef Kalužay, PhD.

Vydavateľ:

SOLEN, s. r. o., IČO 35865211

SOLEN
MEDICAL EDUCATION

Sídlo vydavateľa a adresa redakcie:

SOLEN, s.r.o., Lovinského 16, 811 04 Bratislava
fax.: 02/5465 1384
redakcia@solen.sk, www.solen.sk

Redaktorka časopisu:

Magdaléna Žiaková, 0911 904 599,
ziakova@solen.sk

Grafická úprava, sadzba:

Ján Kopčok, kopcok@solen.sk

Obchodné oddelenie:

Ing. Monika Liedlová, 02/5413 1365, 0911/349 599,
liedlova@solen.sk

Predplatné na rok 2013:

Cena predplatného za 6 čísel na rok 2013 je 18 €
Časopis si môžete objednať na www.solen.sk,
e-mailom: predplatne@solen.sk, faxom: 02/ 5465 1384,
tel.: 02/5465 0649, mobil 0911/345 599.

Všetky publikované články prechádzajú recenziou.

Registrácia MK SR pod číslom EV 3578/09
ISSN 1336-4790

Časopis je indexovaný v Bibliographia Medica Slovaca (BMS).
Citácie sú spracované v CiBaMed.

Citačná skratka: Via pract.

Vydavateľstvo SOLEN, s.r.o., má výhradné právo na preberanie a publikáciu článkov z časopisov Interná medicína pro praxi a ďalších časopisov vydavateľstva SOLEN, s.r.o., ČR. Akákoľvek časť obsahu alebo článku nesmie byť kopírovaná alebo inak rozmnožovaná s cieľom ďalšieho šírenia akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek forme bez písomného súhlasu vydavateľstva SOLEN, s.r.o., ako vlastníka autorských práv.

Vydavateľ nenesie zodpovednosť za údaje a názory autorov jednotlivých článkov či inzerátov.